

Adviesnota aan de raad

Raadsvergadering: 27 september 2018
Agendanummer:
Team: OB
Zaaknr: 16456-2018

Onderwerp: Beleidskeuze notitie tbv Gemeentelijk Watertakenplan

Aan de raad

Inleiding

Het gemeentelijk watertakenplan verloopt dit jaar. Daarom is gewerkt aan een nieuw gemeentelijk watertakenplan. Voor vaststelling van dit plan zijn door de gemeenteraad een aantal beleidskeuzes te maken. Deze worden voorgelegd aan de gemeenteraad zodat we deze als input kunnen gebruiken voor het nieuwe gemeentelijk watertakenplan.

Sommige dingen blijven zoals ze zijn, hierin hebben we voorgaande beleidsperiodes al effectieve en doelmatige keuzes gemaakt. Aanpassingen, omdat wet- en regelgeving veranderen, of omdat we in de uitvoering van onze taken (nieuwe) inzichten op doen, komen als te maken keuzes terug in de beslispunten.

Beslispunten

1. In te stemmen met het voorstel om maximaal 0,5 m³/h bedrijfsafvalwater per bedrijfslozing op de drukriolering te accepteren;
2. In te stemmen met het voorstel om bij **hinder** door water op straat geen maatregelen te treffen, bij **(water)overlast**, maatregelen te treffen in combinatie met reconstructiewerkzaamheden en bij **structurele waterschade** binnen twee jaar kosten efficiënte maatregelen te treffen om het risico op waterschade te beperken;
3. Particulieren op vrijwillige basis te laten afkoppelen bij vervanging van riolering en aanleg van een openbaar gescheiden systeem en dit te stimuleren door gerichte communicatie en een financiële prikkel;
4. Een waterbergingsnorm van 60 mm per m² verhard oppervlak te hanteren bij nieuwe ontwikkelingen;
5. Een afkoopregeling “waterbergingsfonds” voor waterberging mogelijk te maken voor inbreidingslocaties waar geen technische mogelijkheid is om regenwater te bergen binnen de ontwikkeling en dit op te nemen in de gemeentelijke structuurvisie;
6. De aanleg en het gebruik van waterberging te borgen in het bestemmingsplan door het opstellen van voorwaardelijke regels.

Dit onderwerp komt aan de orde in:

Commissievergadering ruimte en mobiliteit d.d. 5 september 2018.

Dit onderwerp is aan de orde geweest in:

Tijdens de Commissievergadering ruimte en mobiliteit d.d. 16 mei 2018 waarbij een presentatie is gehouden over het gemeentelijk watertakenplan en de klimaatbestendige buitenruimte.

Samenhang met eerdere besluiten en/of beleidsprogramma / raadsprogramma

- **Gemeentelijk watertakenplan** (vastgesteld op 18-10-2012)

Het huidige gemeentelijk watertakenplan loopt tot eind 2018. Conform de Wet Milieubeheer is een gemeente verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te maken. Hierin dient te zijn omschreven hoe wij onze taken uitvoeren voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, voor de verwerking van afvloeiend hemelwater en voor het beperken van de nadelige gevolgen van grondwaterstanden.

Het huidige beleid is met name op klimatologisch vlak achterhaald en daarom wordt nieuw beleid opgesteld. In de commissievergadering van 16 mei 2018 is al aangekondigd dat aan de raad een aantal keuzes zouden worden voorgelegd.

- **De programmabegroting 2018**

Bij nieuwbouwplannen moet er ruimte gereserveerd worden voor allerlei onderdelen in de openbare ruimte zoals parkeren, bebouwing, inritten, trottoirs en wegen. Ook voor groen en waterberging is ruimte nodig. In de praktijk is het vaak lastig om alles ingepast te krijgen vanwege het gewenste woningbouwprogramma. Op plekken waar onvoldoende ruimte is of het technisch niet mogelijk is om openbaar groen en waterberging te realiseren, wordt het nu mogelijk om compenserende maatregelen te treffen.

Deze keuze notitie geeft een aanzet voor uitwerking van dit onderwerp. Enerzijds voor het borgen dat de waterberging ook werkelijk wordt aangelegd en gebruikt en anderzijds voor de mogelijkheid voor afkoop van waterberging. Daarmee realiseren we een goede en gezonde leefomgeving waar waterberging goed geregeld is.

Beoogd effect

Door de beleidskeuzenotitie vast te stellen wordt in de gemeenteraad vroegtijdig besloten welke koers we volgen voor een aantal essentiële onderwerpen in het nieuwe waterbeleid. De beslispunten vormen de input voor het gemeentelijk watertakenplan (waarin opgenomen het gemeentelijk rioleringsplan), voordat dit in december 2018 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Duurzaamheid

De beleidskeuze notitie stelt de gemeenteraad onder andere in de gelegenheid om de ervoor te zorgen dat regenwater zoveel mogelijk daar blijft waar het valt. Dit is duurzamer dan transporteren van regenwater, bovendien draagt het positief bij aan de waterhuishouding.

Argumenten

1.1 Een lozing van maximaal 0,5 m³ per uur op de drukriolering is acceptabel

De drukriolering is in oorsprong bedoeld voor de lozing van huishoudelijk afvalwater en ligt voornamelijk in het buitengebied. Bij een lozing van 0,5 m³ per uur aan afvalwater op de drukriolering is er geen belemmering voor de werking van deze riolering te verwachten. Bij grotere lozingen is dat wel zo en eisen we een buffering op eigen perceel of een kostendekkende vergoeding voor het aanpassen van de drukriolering (van huisaansluiting tot lozingspunt op vrijvervalriolering).

Bedrijfsafvalwater dat loost op vrijvervalriolering (binnen de kernen) kunnen we zonder meer accepteren. Deze riolering is geschikt voor grotere hoeveelheden afvalwater.

2.1 Hinder door water op straat moet worden geaccepteerd

Waterberging op straat is zeer effectief voor korte perioden waarbij verkeer mogelijk is. In dit geval doen we een beroep op het acceptatievermogen van inwoners en het aanpassen van (bijvoorbeeld rij-) gedrag.

2.2 Wateroverlast en waterschade door structurele problemen pakken we aan

De kans op overlast beperken we door structurele verbetermaatregelen te combineren met reconstructie-werkzaamheden of maatregelen in de openbare ruimte.

Wanneer schade optreedt, onderzoeken we wat de oorzaak is. Als we kostenefficiënte maatregelen kunnen treffen om het risico op schade te beperken, treffen we die binnen twee jaar.

Die gevallen dat overlast ontstaat als gevolg van extreme neerslag waartegen we ons in alle redelijkheid niet kunnen wapenen, beschouwen we als overmacht.

3.1 Afkoppelen op eigen perceel kan kostbaar zijn.

Het volledig laten ombouwen van de particuliere riolering kan een aanzienlijke kostenpost betekenen voor de perceeleigenaar, wat niet voor iedereen draagbaar is. Om die reden is het voorstel het niet te verplichten.

We streven, bij grootschalige ingrepen aan het gemeentelijk riool, naar tenminste de voorzijde van woningen aan te laten sluiten op de regenwatervoorziening. We proberen door communicatie, stimulatie en een positieve benadering, zoveel mogelijk particulariseren op eigen terrein de achterzijde van woningen af te laten koppelen.

3.2 We gaan "Onweerstaanbaar Gemert-Bakel" communiceren.

Door middel van concrete publieksacties stimuleren we inwoners en bedrijven om samen te werken aan een klimaatbestendig Gemert-Bakel.

Onderdeel van stimulerende positieve communicatie is het aandragen van mogelijkheden voor landelijke subsidies en het subsidiëren van acties in de wijk en op het eigen perceel.

Onder de noemer "Onweerstaanbaar Gemert-Bakel" stellen we voor een combinatie van publieksacties op te zetten. Te denken valt, in de periode van 2019 tot en met 2023, aan een regentonnenactie, een 'tegel(s) eruit, plant(en) erin' actie, een stimulans om regenwater anders te verwerken bij een verbouwing, een groenstrijd, een 'ontwerp (met) je wijk' actie, en een 'jong geleerd, groen gedaan' actie gericht op (basis-, en middelbare-) schoolkinderen.

De verschillende acties zijn verspreid over de jaren 2019 tot en met 2023 om op diverse vlakken onze inwoners en bedrijven aan te sporen om actie te ondernemen.

3.3. Door acties en financiële prikkels verwachten we meer resultaat te behalen.

Afkoppelen vraagt een inspanning van onze inwoners. De ervaring leert dat mensen niet zomaar iets gaan aanpassen. Door middel van gerichte acties en een financiële stimulering verwachten we dat mensen aan de slag gaan. Bekostiging van de acties valt binnen uitvoering van het watertakenplan voor dezelfde periode. Door het actief afkoppelen is de verwachting dat de toekomstige maatregelen op openbaar terrein minder kostbaar zijn.

4.1 Bij iedere (vervangende) nieuwbouw hanteren we een waterbergingsnorm van 60mm voor iedere vierkante meter aan te leggen verharding

De norm bij ontwikkelingen wordt 60mm (ipv de huidige 43 mm). Het waterschap hanteert dit ook (Brabant breed) voor wateren die zij beheert. Het waterschap maakt onderscheid in kleine en grote ontwikkelingen omdat het regionale watersysteem minder gevoelig is voor kleinere aanpassingen; het stedelijk gebied is wel degelijk gevoelig voor kleinere aanpassingen. Iedere aanpassing van het verhard oppervlak heeft rechtstreeks invloed op de werking van het stedelijk watersysteem. Daarom wordt de norm bij alle ontwikkelingen 60 mm.

4.2 Op uitbreidingslocaties eisen we realisatie van 60mm berging binnen het plan.

Bij uitbreidingen bestaat de mogelijkheid om ruimte voor waterberging te reserveren.

Daarom wordt voor uitbreidingen geëist om voor alle verharding 60mm waterberging aan te leggen binnen het plangebied.

4.3 Bij inbreidingslocaties eisen we realisatie van 60mm berging op eigen terrein maar kan dit als het technisch niet mogelijk is ook buiten het plan.

Bij inbreidingslocaties is er vaak minder ruimte beschikbaar. Als de locatie dan ook nog hoge grondwaterstanden heeft kan het niet doelmatig zijn om binnen het plan waterberging aan te leggen. Samen met de gemeente kan initiatiefnemer dan de mogelijkheid onderzoeken om elders de waterberging te realiseren. In het exploitatieplan of in het kader van de grondexploitatieovereenkomst worden afspraken gemaakt over financiering van de waterberging. Voorwaarde voor het afspreken van zo'n bijdrage is dat de ruimtelijke ontwikkeling in een structuurvisie is vastgelegd.

5.1 Bij inbreidingslocaties is de ruimte beperkt.

Wanneer, bijvoorbeeld omdat het een kleine inbreiding betreft, of omdat grondwaterstanden het niet toelaten, waterberging onmogelijk binnen een ontwikkeling kan worden aangelegd, bieden we de mogelijkheid dat de gemeente waterberging aanlegt. De initiatiefnemer kan dan in feite de waterberging afkopen.

In het bestemmingsplan wordt dan vastgelegd hoe en waar de waterberging wordt gerealiseerd. In de exploitatieovereenkomst worden de afspraken over kostenverhaal in het kader van de Grondexploitatiewet vastgelegd. De gemeentelijke structuurvisie moet dit fonds benoemen, zodat het publiekrechtelijk is geborgd.

We werken voor enkele "standaard" situaties bedragen uit om een indicatie aan ontwikkelaars mee te kunnen geven. De werkelijke afkoopbedragen bepalen we aan de hand van een concreet uitgewerkt plan, tegen werkelijke kosten (grondverwerving, projectvoorbereiding, uitvoeringskosten, e.d.).

5.2 Zo denken we mee met onze initiatiefnemers

Door het mogelijk te maken van een afkoop denken we mee met onze initiatiefnemers en kunnen plannen makkelijker voldoen aan de watertoets. Bovendien zorgen we ervoor dat op deze wijze de omgeving geen wateroverlast ervaart vanwege de betreffende ontwikkeling.

5.3 Afkoop is financieel af te dwingen zodat het de gemeente niets kost

Door middel van een exploitatieovereenkomst of het opstellen van een "verordening hemelwaterfonds" is afkoop van aanleg waterberging af te dwingen. De initiatiefnemer betaald aan de gemeente dan de werkelijke kosten en de gemeente voert de maatregelen uit.

6.1 De aanleg en het gebruik van waterbergingen borgen we door het opnemen van regels in het bestemmingsplan

Door voorwaardelijke gebruiksregels op te nemen in het bestemmingsplan, en die in de toekomst over te nemen in omgevingsplannen, borgen we de aanleg en het gebruik van waterbergingen. Dit biedt duidelijke uitgangspunten (regels) en geeft een basis voor toezicht en handhaving. Er kan ook gekozen worden voor een paraplubestemmingsplan om dit thema te verwerken binnen de gehele gemeente.

Kanttekeningen

1.1 Altijd eerst toetsen of de doelmatige werking van riolering niet wordt belemmerd.

Bij nieuwe lozingen en veranderingen in lozingsgedrag moeten we altijd toetsen of de doelmatige werking van het riool nadelig wordt beïnvloed.

2.1 Niet iedereen accepteert hinder op dit moment

Sommige inwoners zullen negatief reageren bij het optreden van hinder door water op straat. Om de acceptatie te vergroten zal communicatie een grote rol spelen.

2.2 Het programmeren van oplossingen leidt tot uitgaven.

Om overlast en schade gevallen aan te pakken moeten we actief in beeld brengen wat we waar kunnen verwachten aan maatregelen. Dit kan tot onverwachte kosten leiden met als

gevolg dat reeds geprogrammeerde projecten moeten worden uitgesteld.

4. De aangescherpte norm vraagt meer ruimte voor water binnen ontwikkelingen

Door de aangescherpte norm vanuit de gemeente vraagt dit met name bij kleine ontwikkeling extra ruimte voor waterberging. Voor ontwikkelingen met meer dan 2000 m² verharding veranderd en niets omdat daar nu al de norm van het waterschap van toepassing is.

5.1 De afkoopregeling en het differentiëren in tarieven kan leiden tot onbegrip;

Bij initiatiefnemers kan er onbegrip ontstaan waarom de waterberging voor de ene ontwikkeling duurder is dan voor de andere. Zeker als een en dezelfde initiatiefnemer op verschillende locaties ontwikkelt.

Het is echter niet meer dan reëel dat de werkelijke kosten voor het realiseren van de waterberging door de initiatiefnemer worden betaald. Deze wil iets en de gemeente faciliteert alleen maar.

5.2 Dit vraagt aanpassing van exploitatieovereenkomst

Om het werkelijk af te dwingen is aanpassing van de exploitatieovereenkomst noodzakelijk.

5.3 Dit vraagt het opstellen van een “verordening waterbergingsfonds”

Om het goed te regelen en alle situaties af te dekken is net zoals bij het parkeerfonds ook voor het waterbergingsfonds een “verordening waterbergingsfonds” noodzakelijk.

6.1 Voor locaties waar geen bestemmingsplan wijziging plaats vindt is het niet geregeld.

In situaties waar het bestemmingsplan niet wordt gewijzigd kan waterberging niet worden afgedwongen. Willen we dat wel dan moeten we hiervoor een hemelwaterverordening opstellen. Bekeken moet worden om hoeveel situaties het kan gaan en of de hemelwaterverordening dan zinvol is.

Vervallen “oude” regelgeving

Nu nog niet van toepassing de huidige regelgeving rondom het gemeentelijk waterbeleid komt eind 2018 te vervallen.

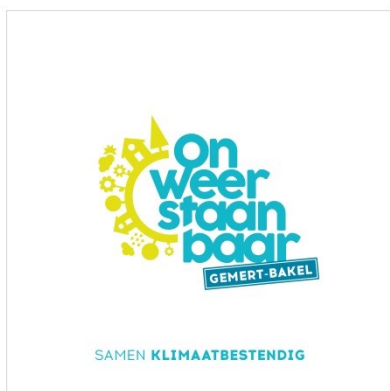
Financiën

De voorgestelde beleidskeuzen hebben geen gevolgen voor de begroting. De voorgelegde beleidskeuzes zijn er vooral om een duidelijke richting te geven over de taakopvattingen en hebben een marginaal effect op de gesloten financiering riolering (kostendekkingsplan).

Door beleidskeuzes te maken kan wel het concept kostendekkingsplan verder worden uitgewerkt. Het kostendekkingsplan vormt de basis voor de rioolheffing voor de komende jaren. Er worden op een later moment verschillende scenario's voorgelegd aan de commissie.

Communicatie

De communicatie zoals voorgesteld in het plan “Onweerstaanbaar Gemert-Bakel” is ter ondersteuning van particuliere initiatieven, bewustwording en acceptatie van klimaatverandering en water(-overlast). Dit betreft een gezamenlijke communicatieaanpak in De Peel voor klimaatadaptatie.

Juridische zaken

De aanleg en het gebruik van waterberging kan het beste geborgd worden door het opstellen van voorwaardelijke gebruiksregels in het bestemmingsplan. Een paraplubestemmingsplan kan hierbij uitkomst bieden.

In de grondexploitatiewet is kostenverhaal mogelijk indien dit geborgd is in de gemeentelijke Structuurvisie. Met de eerste herziening van de structuurvisie dient het waterbergingsfonds opgenomen te worden. Op basis van contractsvrijheid dient het nu tot die tijd opgenomen te worden in de grondexploitatie overeenkomst.

Ander beleidsveld/werkterrein

Vanuit SPP is geadviseerd om voor de afkoop van waterberging wel goed te borgen dat de initiatiefnemer ook aan zijn financiële verplichting voldoet. Dit kan het beste in de bestemmingsplan fase opgenomen worden in de exploitatieovereenkomst. Zo is het ook opgenomen in de notitie.

Uitvoering

Na behandeling van de beleidskeuze notitie worden de gekozen beleidslijnen uitgewerkt in het definitieve concept gemeentelijk watertakenplan. Dit gemeentelijk watertakenplan, waarin opgenomen het gemeentelijk rioleringsplan, zal in december 2018 aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter vaststelling.

Bijlagen

1. Beleidskeuze notitie t.b.v. gemeentelijk watertakenplan
2. Raadsbesluit

Ter inzage gelegde stukken

nvt

Gemert, 21 augustus 2018
het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

A.J.L.G. van Oudheusden

ing. M.S. van Veen